

ASVA

STUDENTENVAKBOND

Langetermijnvisie Studentenwelzijn

Geschreven door:

Melissa Bakker (2022)

Andra Geurtz (2022)

Derk van den Hoven (2022 - 2023)

Sussanna Rosser (2022)

Sophie Alsbach - (2023)

Paula Eikelboom (2022 - 2023)

Teun Prins (2022- 2023)

Inleiding

“Studenten zijn moe, kapot, burnt-out en depressief.” Hier begint Lucia Aerden, oud-voorzitter, haar voordracht bij de studentenvereniging Minerva. Hiermee slaat ze de spijker op de kop. Er is weinig ademruimte voor studenten om te ontwikkelen en zichzelf te leren kennen. Dit heeft te maken met allerlei factoren. Denk hierbij aan woningtekort, inflatie, prestatiedruk, sociale onveiligheid, slechtere mentale gezondheid, en middelengebruik.

Tijdens de COVID-19 pandemie werd het zichtbaar dat studenten een groep vormen met een kwetsbare mentale gezondheid. Hierdoor is studentenwelzijn een belangrijk onderwerp geworden in de maatschappij. Onderwijsinstellingen, studie- en studentenverenigingen besteden ook steeds meer aandacht aan het onderwerp. Studentenwelzijn is vervolgens in 2021 een portefeuille geworden binnen ASVA, en er zijn later twee medewerkers op aangenomen. Deze portefeuille heeft zich ontwikkeld tot een van de drie hoofdpijlers van ASVA naast Onderwijs en Huisvesting. Onder de pijler Studentenwelzijn vallen ook de portefeuilles Diversiteit & Inclusie en Duurzaamheid.

Studentenwelzijn wordt binnen ASVA gedefinieerd als het mentaal en fysiek welbevinden van studenten. Het belangrijkste voor ASVA is dat elke student de mogelijkheid heeft om voor zichzelf het optimale studieklimaat te creëren en dat er zo min mogelijk obstakels zijn die de studieprestaties en een fijne studententijd in de weg zitten.

Als ASVA werken wij zowel aan het welzijn van bestuursleden, medewerkers en vrijwilligers als aan het welzijn van de algehele studentenpopulatie van Amsterdam. Ervoor zorgen dat het goed gesteld is met het welzijn van “activo’s” is met name een bestuurszaak. Daarom zal deze visie zich uitsluitend op het laatste richten. Wij geven hier invulling aan op het gebied van sociale veiligheid, mentaal welbevinden en studentenarmoede.

In de volgende paragrafen gaan we inzoomen op deze onderwerpen in studentenland. We zoomen in op wat de stand van zaken daar is en waar verwacht wordt dat de problemen de komende tijd zullen liggen. Uiteraard is het belangrijk om adequaat te reageren, mochten deze voorspellingen niet uit blijken te komen. Daarna zullen we kijken naar vijf strategieën die ASVA wil hanteren om mentale gezondheid te bevorderen, studentenarmoede tegen te gaan en sociale veiligheid te verbeteren. Dit zijn de volgende strategische kaders:

1. Aandacht creëren voor de problemen die er zijn.
2. Preventieve maatregelen laten opnemen in het beleid van de onderwijsinstellingen
3. Sociale cohesie vergroten onder studenten.
4. Het individu handvatten geven
5. Pleiten voor een sterke en toegankelijke zorg

Deze pijlers/strategische kaders zullen in dit document verder worden toegelicht.

Deze visie is gericht op samenwerking met de Amsterdamse onderwijsinstellingen. Anno 2023 gaat deze samenwerking vrij goed, onder andere omdat er vanwege de coronapandemie geld is vrijgemaakt voor het verbeteren van mentale gezondheid van studenten. Als dit geld niet meer beschikbaar is, kan de samenwerking verslechteren. Wanneer de samenwerking stukloopt, zal onze aanpak activistischer van toon worden.

Sociale veiligheid

Studenten hebben een veilig studieklimaat nodig om te kunnen floreren; hiermee bedoelen wij dat naast een fysiek veilige leeromgeving de studenten ook een sociaal veilige leeromgeving nodig hebben. Sociale veiligheid verwijst naar een studieklimaat waarin studenten zich vrij voelen hun mening naar voren te brengen en niet vrezen voor vernedering of intimidatie door medestudenten of docenten. Om sociale veiligheid te kunnen waarborgen is het nodig dat de onderwijsinstellingen, de studie- en studentenverenigingen een duidelijke klachtenprocedure hanteren en docenten en medestudenten die grensoverschrijdend gedrag vertonen passende sancties opgelegd krijgen. Dit is helaas nog niet het geval. De huidige klachtenprocedure van zowel de HvA als de UvA kent haar tekortkomingen, bijvoorbeeld dat het vrijwel onmogelijk is om een anonieme klacht in te dienen. Ook krijgen slachtoffers niet altijd adequate steun. Daarnaast ligt de drempel erg hoog om überhaupt een klacht in te dienen bij de onderwijsinstellingen. ASVA moet de klachtenprocedures daarom blijven monitoren en blijven aansporen tot verandering bij de onderwijsinstellingen en bij de verenigingen.

Door contact te hebben gehad met zowel studentpsychologen als vertrouwenspersonen is ons bijvoorbeeld duidelijk geworden dat studenten het als hoogdrempelig ervaren om gebruik te maken van de aangeboden hulpmiddelen. Hier willen wij ons dan ook voor inzetten. Dit wil ASVA doen door mee te denken met de onderwijsinstellingen en een perspectief te bieden vanuit de kant van de student; wat hebben studenten nodig om hulp te vragen, en hoe moet deze hulp er uit zien? Tot nu toe was het belangrijk dat klachtenprocedures verminderen in stappen en in het algemeen een duidelijker en makkelijker vindbaar worden. Ook vinden wij dat deze procedure transparanter mag; wat wordt er precies gedaan met de gegeven informatie en welke stappen volgen? Het rapporteren van wangedrag mag volgens ASVA ook worden aangespoord. Bijvoorbeeld door het indienen van klachten aan te sporen en makkelijker te maken voor studenten.

Naast dat er naar de effectiviteit van de klachtenprocedures wordt gekeken, moet er ook aandacht worden besteed aan sociale veiligheid in brede zin. Want een groot probleem onder studenten is ook dat studenten vaak niet weten waar zij hulp kunnen krijgen omtrent sociale veiligheid bij de onderwijsinstellingen. Daarom zal ASVA altijd bij studenten de mogelijkheden tot hulp onder de aandacht blijven brengen, bijvoorbeeld door middel van een sociale veiligheidsdag of -periode. Deze periode kan ook het gebruik van vertrouwenspersonen normaliseren. Studenten zien dit vaak als een 'last resort', terwijl juist de vertrouwenspersonen een goed eerste aanspreekpunt kunnen zijn om hun verhaal te doen of met een klacht naar toe te stappen. Zij hebben namelijk vertrouwelijkheid en mogen dus niets naar buiten brengen tenzij

de student instemt tot verdere actie, terwijl een mentor of studieloopbaanbegeleider verplicht is om te handelen naar de gegeven informatie.

Mentale gezondheid bij studenten

De afgelopen jaren is het bekend geworden dat het huidige studieklimaat met haar BSA, prestatie- en studiedruk voor veel mentale klachten heeft gezorgd bij studenten. Bij studentenwelzijn willen wij aandacht vragen voor het belang van de mentale gezondheid voor studenten om een fijne en succesvolle studietijd te ervaren. De UvA en de HvA hebben wel door dat dit probleem speelt, want veel studenten wonen de colleges/lessen fysiek niet meer bij en vallen uit vanwege mentale gezondheidsproblemen. Dat veel studenten niet nominaal afstuderen kost de onderwijsinstellingen veel geld, ze hebben dus ook baat bij een oplossing. Anno 2023 ervaren veel studenten een gebrek aan goede zorg. Het is daarom belangrijk dat er op korte termijn goede zorg beschikbaar is wanneer studenten daar behoefte aan hebben. Wanneer die beschikbaarheid er ook daadwerkelijk is, is het van belang dat studenten die goed weten te vinden. Verder is het belangrijk dat studenten tools aangereikt krijgen om elkaar te kunnen helpen als het even wat minder gaat.

Studentenarmoede

Niet alle studenten hebben even veel geld. Vooral in Amsterdam is studentenarmoede een probleem. Dit komt medio door de hoge huurprijzen binnen Amsterdam, maar ook door inflatie. Studenten worden echter vaak uitgesloten van compenserende regelingen. Een vaak gegeven reden hiervoor is dat studenten zouden kunnen lenen. Hierdoor worden studenten het hardst getroffen door stijgende huurprijzen en inflatie. Dit alles kan financiële stress opleveren. Ook voelen studenten hierdoor een druk om zo snel mogelijk hun studie af te ronden, terwijl dit niet altijd goed is voor hun mentale gezondheid. ASVA ziet het als haar taak om studentenarmoede op verschillende manieren te bestrijden. Een manier is door bijvoorbeeld te strijden voor compenserende regelingen. Denk hierbij aan energietoeslag. Een andere manier is voor het pleiten van gratis menstruatieproducten of voor goedkoper eten in de kantine.

Uitwerking strategische kaders

In het onderstaande stuk wordt verder uitgeweid over hoe de bovenstaande doelen kunnen worden behaald.

Aandacht creëren

Het thema studentenwelzijn heeft veelzijdige problematiek, die niet altijd even zichtbaar is. Om ervoor te zorgen dat deze problematiek serieus wordt genomen, moet het thema meer aandacht krijgen bij de onderwijsinstellingen, studenten- en studieverenigingen, de studenten zelf en de politiek.

Om dit te realiseren wil ASVA evenementen organiseren, aanhaken op mentale gezondheidsdagen en samenwerken met relevante organisaties zoals Thrive Amsterdam. Omdat de problematiek van studentenwelzijn zo veelzijdig is, is het belangrijk dat ASVA in nauw contact blijft staan met de doelgroep. Het is belangrijk dat we signalen ophalen en direct op de wensen en behoeften omtrent welzijn inspelen. De rol die de evenementen vervullen zijn voornamelijk informatief, verbindend en agenderend. Hiermee bedoelen we dat ASVA niet de rol van psycholoog of maatschappelijk werker op zich neemt, maar informatie verspreidt over thema's zoals mentale gezondheid en sociale veiligheid. Van daaruit kunnen de studenten bijvoorbeeld professionele hulp zoeken, zich gehoord en gezien voelen of verbinding aangaan met hun peers.

Om de zichtbaarheid van deze thema's te vergroten is het belangrijk dat ASVA haar platform gebruikt om nationale en internationale dagen die over deze thema's gaan te promoten en zelf hier iets omheen te organiseren. Dit kan door bijvoorbeeld tijdens de week van de mentale gezondheid op sociale media een bericht te plaatsen en een evenement/actie gekoppeld aan de week te organiseren.

De samenwerking met relevante organisaties heeft verschillende uitwerkingen. Allereerst is het fijn om onze doelgroepexpertise te kunnen delen met organisaties die iets willen doen voor studentenwelzijn. Daarnaast is het belangrijk voor ASVA om overzicht te hebben over deze organisaties zodat we studenten kunnen doorverwijzen. Wederom speelt ASVA zelf niet de rol van zorgverlener en is het dus belangrijk dat we die grens duidelijk houden en de studenten kunnen doorverwijzen naar adequate zorg en ondersteuning. Als laatste is het voor ASVA interessant om samenwerkingen aan te gaan en als een platform te dienen.

Preventieve maatregelen laten opnemen in beleid

ASVA wil meer aandacht gaan vragen voor preventieve maatregelen omtrent mentale gezondheid en sociale veiligheid, omdat wij denken dat daar veel meer winst behaald kan worden. Onderwijsinstellingen zijn hier wel al duidelijk mee bezig. Anno 2023 zijn zij veelal nog in een experimentele fase. ASVA wil dat de onderwijsinstellingen mentale gezondheid preventief gaan benaderen. Wij zien dit graag in de vorm van bijvoorbeeld mentale gezondheidslessen waarin beginnende studenten verplicht een les moeten volgen over gezond en ongezond studiegedrag en hoe zij dit bij zichzelf en hun medestudenten kunnen herkennen. Zo wordt er eerder aan de bel getrokken waardoor studenten adequate hulp kunnen krijgen in plaats van op een wachtlijst komen voor crisismanagement. Ook pleit ASVA voor soepelere maatregelen binnen onderwijsinstellingen, bijvoorbeeld een BSA dat flexibeler gemaakt kan worden of kan worden afgeschaft. Wij denken dat door flexibele maatregelen de huidige prestatie- en studiedruk voor studenten kan laten afnemen.

Sociale Cohesie vergroten

Na corona zijn mensen meer geïsoleerd geraakt. Mensen zijn individualistischer en het gemeenschapsgevoel kan daardoor soms missen. Het is daarom belangrijk dat ASVA de sociale cohesie versterkt binnen het studentenleven. Het sociale netwerk van een individu kan namelijk dienen als vangnet. ASVA's invloedssfeer reikt tot aan de studie- en studentenverenigingen. Wij zien het daarom als onze taak om de sociale cohesie bij deze verenigingen te versterken. Het is duidelijk dat het hebben van een sterk netwerk belangrijk is voor het mentaal welbevinden van studenten. Wij zetten ons in op het versterken van de rol die studie- en studentenverenigingen hierin spelen. Verenigingen zijn namelijk erg belangrijk in het sociale leven van studenten. ASVA vindt het belangrijk dat iedereen zich welkom en veilig voelt binnen een vereniging. Daarom zou ASVA graag zien dat elke vereniging een sociaal veiligheidsbeleid heeft en getrainde vertrouwenspersonen heeft. In het ondersteunen van verenigingen op dit vlak zoekt studentenwelzijn de samenwerking op met onderdelen van ASVA die zich ook bezighouden met het ondersteunen van verenigingen zoals de Academy en Achterban.

Handvatten geven aan individuele studenten

De studententijd is in het algemeen de eerste periode dat een jongvolwassene zich echt losmaakt van hun ouders. Het is de eerste stap van dingen echt zelf moeten doen. Studenten moeten zelf hun vakken halen, maar ook zelf hun financiën regelen. Dit kan overweldigend zijn. Zeker wanneer er een hulpvraag bij komt. ASVA wil daarom handvatten toereiken aan individuele studenten.

Dit doen we op drie manieren: Er wordt ingezet op informatie verschaffen, voorzieningen toegankelijker maken en ondersteuningsvaardigheden vergroten.

Informatie verschaffen

De onderwijsinstellingen kunnen soms aanvoelen als een doolhof. Wanneer een student een hulpvraag heeft verschilt het per faculteit hoe dit wordt afgehandeld. ASVA wil graag informatie inwinnen over de verschillende hulpfondsen. Deze verschillende hulpfondsen, zoals het profileringsfonds willen we dan ook promoten. Daarnaast zou ASVA een visueel overzicht kunnen maken om deze weer te verspreiden.

Voorzieningen toegankelijker maken

ASVA pleit er bij de gemeente dat voorzieningen toegankelijker worden voor de studenten. Hetzelfde geldt voor de onderwijsvoorzieningen die de HvA en UvA aanbieden.

Ondersteuningsvaardigheden vergroten

Daarnaast willen wij de ondersteuningsvaardigheden van studenten versterken. Vaak weten studenten bijvoorbeeld niet hoe ze moeten reageren als iemand zich niet lekker voelt. Het is goed om studenten te leren hoe ze kunnen helpen en waar hun grens ligt. Dit kan bijvoorbeeld door het verschaffen van informatie en het geven van trainingen. Hier streven we niet alleen naar wat betreft mentaal welbevinden maar ook voor andere onderwerpen.

Pleiten voor een sterke en toegankelijke zorg

Voor studenten is het belangrijk om te weten waar zij aan kunnen kloppen wanneer zij problemen ervaren. Hoe eerder hulpbehoevende studenten de zorg krijgen die zij nodig hebben, hoe beter dat is. Dat wordt makkelijker als de mensen die de zorg leveren bekend zijn met het leven en de mogelijke problemen die studenten kunnen ondervinden. Daarom vinden wij het belangrijk om nadruk te blijven zetten op de zorgplicht van de onderwijsinstellingen jegens hun studenten. Het is ook belangrijk dat studenten, als zij eenmaal het vermoeden hebben dat zij baat zouden kunnen hebben aan ondersteuning, daar makkelijk toegang tot kunnen krijgen. Vertraging of obstakels zijn juist voor de hulpbehoevende student een groter probleem. Daarom vinden wij dat de zorg instanties van de onderwijsinstellingen zo laagdrempelig en toegankelijk mogelijk moeten blijven.

Institutes zoals de studenthuisartsen en studentpsychologen zorgen voor een beter welzijn van de student. Door toegankelijk te zijn, kunnen zij studenten die problemen ervaren in hun studentenleven eerder opvangen. Wij zullen daarom het belang van die toegankelijkheid actief blijven benadrukken. Hiervoor is het uiteraard ook belangrijk dat er genoeg studentpsychologen en vertrouwenspersonen zijn. Samen met de betreffende instanties blijven wij constructief nadenken over hoe zij adequaat studenten kunnen bijstaan in hun studentenleven en de benodigde kennis hierover kunnen verspreiden.